

Växterna i staden

I staden finns många arter av vilda växter som vi kanske inte alltid lägger märke till, men som utvecklat intressanta strategier för att klara den krävande miljön. Det är ofta varmt, torrt, brist på näring och stor risk för att bli nedtrampad eller bortrensad. Det är imponerande att många växter kan klara en sådan utmanande miljö!

👉 Kolla in stadens vilda växter, vilka arter finns det och vilka strategier har de för att överleva och sprida sina frön?

Blomma tidigt – sibirisk nunneört

En strategi är att vara först, innan de flesta andra växter har hunnit komma igång. Då är konkurrensen om utrymme liten, pollinering gynnas av att nyvakna insekter söker efter tidigt utvecklade växter med pollen- och nektarrika blommor. Inte minst viktigt är att växternas frön mognar och kan spridas innan sommarvärmerna och torkan kommer. Sibirisk nunneört, som är mycket vanlig bland annat inne i centrala Uppsala, är exempel på en sådan växt.

Rötter som näringsförråd – maskros

Att lagra reservnäring för tuffa tider är en strategi som vissa växter använder sig av. Under växtsäsongen samlar exempelvis maskrosor solenergi i energitäta kolhydratform i sina rötter. När våren kommer används den lagrade energin till att snabbt utveckla blad och blommor.

Klara tramp och slitage – groblad

Det är krävande att överleva i staden, inte minst därför att så många människor rör sig på gatorna och trampar på växter som försöker överleva. Att vara tramptålig är en strategi som bland annat grobladet tillämpar tillsammans med en smart modell för fröspridning.

Carl von Linné blev väldigt förtjust i växten löjtnantshjärta och bad sin finländske lärjunge Erik Laxman att skicka frön från Sibirien, men när försändelsen kom och fröna hade utvecklats visade det sig vara sibirisk nunneört – en stor besvikelse för Linné. Sedan dess lever växten kvar i Uppsala men har en i övrigt begränsad spridning.

Humlor når inte ner till nektaren i den sibiriska nunneörtens blommor. Det löser humlan på bilden till vänster genom att bita hål i nedre delen av blomman och stjälka nektar utan att bidra till pollineringen.

👉 Vill bli fler!

De tre växterna som beskrivs till vänster har olika strategier för att sprida sina frön. Undersök växternas frön och förklara hur fröspridningen går till. Kommentarer finns nedan.

Ovan frön av sibirisk nunneört (bild tagen i stereolupp) och till vänster groblad

Maskrosor

Fröet har en hårpensel med långt skaft som vinden lätt tar tag i och på så sätt sprids frön till nya miljöer. Maskrosor förökar sig till stor del asexuellt, vilket medför att alla individer i en viss förökningsgrupp är genetiskt lika. Men om mutationer inträffar eller när det sker en sexuell förökning uppstår varianter och en ny småart kan bildas. Det är orsaken till att det finns mer än 900 småarter, indelade i grupper där ogräsmaskrosor är vanligast.

Sibirisk nunneört

Fröna är svarta och glänsande med ett oljerikt bihang som myrorna gillar. De samlar och bär med sig frön till stacken för att mata sina larver. Bihanget kallas elaiosom.

Groblad

När grobladets frö blir vått bildas ett klibbigt geléskikt runt fröet som gör att det kan fastna på människors och djurs fötter. I Nordamerika kallas groblad "den vite mannens fotspår". Grobladet är spritt över världen och finns i Sverige från Skåne till Torne lappmark.

Svinmälla, växer i staden så väl som i trädgårdslandet.

Juni 2020

Måndag   Tisdag   Onsdag   torsdag   Fredag   Lördag   Söndag

v. 23	Gun, Gunnel 1 Annandag pingst	Rutger, Roger 2	Ingemar, Gudmar 3	Solbritt, Solweig 4	Bo 5	Gustav, Gösta 6 Sveriges Nationaldag Svenska flaggans dag 	Robert, Robin 7
v. 24	Eivor, Majvor 8	Börje, Birger 9	Boris, Svante 10	Bertil, Berthold 11	Eskil 12	Aina, Aino 13	Håkan, Hakon 14
v. 25	Margit, Margot 15	Axel, Axelina 16	Torborg, Torvald 17	Björn, Bjarne 18	Germund, Görel 19 Midsommarafton 	Linda 20 Sommarsolståndet Midsommardagen 	Alf, Alvar 21
v. 26	Paulina, Paula 22	Adolf, Alice 23	Johannes Döparens dag 24	David, Salomon 25	Rakel, Lea 26	Selma, Fingal 27	Leo 28
v. 27	Peter, Petra 29	Elof, Leif 30	1	2	3	4	5

Fler vilda växter i staden

Bilderna visar tre växter som du kan träffa på i staden. De har var sin tydliga karaktär som gör dem lätta att känna igen. Överst en växt med hjärtformade fruktskidor, växten i mitten har orangefärgad växtsaft och den nedersta växten luktar starkt av lök. Vad heter växterna?

Växtfacit från ovan: lomme, skelört och löktrav